

Trpi in uživaj

Škofjeloški pasijon v režiji Jerneja Lorencija ne vodi k odrešitvi, ampak k razodetju. Prav pot k slednjemu uprizoritev o človeku sleherniku povezuje s časom, v katerem živimo.

IGOR KAVČIČ

Kranj – V četrtek smo si v **Prešernovem gledališču** – gre za koprodukcijo z Mestnim gledališčem Ptuj – premierno ogledali dolgo pričakovani Škofjeloški pasijon, uprizoritveno različico besedila patra Romualda, rojenega kot Lovrenc Marušič, ki je v režiji Jerneja Lorencija nastala z ekipo ustvarjalcev med procesom vaj. Dolgo pričakovani, ker je bila premiera sicer predvidena že v marcu za odprtje 50. **Tedna slovenske drame**, a je bil ta zaradi znanih razlogov odpovedan, in zato, ker gre za najstarejše dramsko delo v slovenščini, ki je v zadnjih dvajsetih letih svojo popularizacijo v obliki procesije ponovno doživelo z uprizorjenjem na ulicah Škofje Loke.

Besedilo Škofjeloškega pasijona v 13 slikah – od raja do odrešenja – sestavlja 869 rimanih verzov, zapisanih v starološkem narečju. Ali oziroma kako lahko pasijon beremo, vidimo in ne nazadnje razumemo danes, tristo let zatem, ko je bil ta leta 1715 napisan, 1721 prvič uprizorjen in šest let kasneje dopolnjen? Ali človeštvo živi pasijon?

Že sam pristop k uprizoritvi je popolnoma drugačen od tistega, ki ga vsa-

kih šest let prikažejo v Škofji Loki. V primerjavi s takojšnjim uličnim spektaklom in več sto sodelujočimi je Lorencijeva uprizoritev s šestimi igralci komorna, umeščena na majhnem prostoru in kot taka poleg same vsebine zelo intimna, osebna. K temu pripomorejo tudi zdravstveni ukrepi, ko predstavo v dvorani lahko spremlja le okrog petdeset gledalcev, kar daje občutek, da igralci negotovijo vsakega posameznika posebej.

Uprizoritev je večplastna. V širšem okviru sicer sledi prvotnemu besedilu, lahko bi rekli scenariju, od Adamovega izvirnega greha v raju preko Kristusovega trpljenja do božjega groba, a hkrati ne poskuša razlagati ali celo upravičiti, da je le brezpogojna vera v Boga pot k odrešitvi, nasprotno se predvsem prepričuje, kako je mogoče prepričati človeka, da je kriv, da se pusti bičati in sprejme trpljenje kot nekaj, kar mu je dano. Naloženo zato, ker je človek. Kristus je človek in kranjska različica govori o človeku, sleherniku in njegovem pasijonu. Skozi posamezne slike tako gledamo različne oblike trpljenja, začenši z zalepljenimi usti – molči in trpi – torej

vzeto besedo. Dihanje obeh trpečih je posebej ozvočeno, v moški podobi **Blaža Setnikarja** in ženski Dorotheje Nadrah, kar v dvorano pošilja in dodatno poudarja težo njunega bivanja. V rokah držita žebelj kot simbol trpljenja na križu, vsakokratno pršenje njunih izmučenih teles, torej trpljenja v potu lastnega obraza, se zdi prisposoda gobe z vodo.

Četverica igralcev – **Darja Reichman, Miha Rodman, Miranda Trnjanin** in **Gregor Zorc** – povezuje posamezne slike, hkrati pa jim je, enkrat enemu drugič drugemu, namenjena vloga sla, ki prinaša tolažbo zaradi človeškega trpljenja in ob tem tudi spodbudo k upanju prihodnjega dne. Metanje konfetov, risanje nasmeha na prelepljena usta, pripovedovanje o zemeljskih užitkih pomagajo k lažjemu prenašanju človeku določenega trpljenja. V sliki, ki predstavlja smrt, jima na telo lepijo izrezke časopisnih osmrtnic – ljudje umiramo zato, ker nam je potomcem prvega človeka vzeto večno življenje.

Ko jima na hrbet nalepijo krila, sestavljena iz dolarskih bankovcev (lahko bi šlo za prisposodo

kapitalističnega ustroja sveta), jih učijo vzleteti. In prav mučno je gledati, kako se, potem ko se vsi umaknejo, sama trudita vzleteti, a jima nikakor ne uspe. Prizor traja dovolj dolgo, da nam postane neprijetno. Z osvetlitvijo dvorane se režiser obrača na gledalce, nam nastavlja ogledalo. Pade iluzija gledališča, zavemo se, da smo gledalci in dobimo možnost avtorefleksije. Smo prepričani, da bomo vzleteli, ali zgolj sprejemamo svojo vlogo – delaj in trpi? Neprijetne občutke nam vzbuja zelo izčrpna in natančna razlaga o mukah, ki jih prinaša križanje, kako se na križu čim dlje preživi in kaj je tisto, kar križanemu konča življenje.

Igralski ansambel je odličan. Celotno predstavo izkazuje izjemno homogenost v izvedbi pasijona. Vsak, ki je vstopil v ekipo, je njen šesti del do popolnosti. Kranjska uprizoritev Škofjeloškega pasijona odpira mnoge plasti, ne le besedila samega, ampak človeškega zemeljskega bivanja nasploh. Da bi še bolje spoznali, kje smo in kam kot civilizacija gremo, bi si veljalo Škofjeloški pasijon Jerneja Lorencija, šestih igralcev in preostale gledališke ekipe večkrat ogledati. Najbrž bi ga vedno znova gledali drugače.

V vlogi človeka slehernika je kot en človek izjemen igralski ansambel. / Foto: Nada Žgank